

МАТЕРІ ЗВИНУВАЧУЮТЬ

Армія на рубежі реформи

Були часи, коли воїнів-інтернаціоналістів, котрі повертали-ся з Угорщини, Чехословаччини, а згодом і Афганістану, зустрічали як героїв — з квітами й музикою.

Іще недавно деякі матері йшли до військкоматів з прохан-ням: «Заберіть мого лобуряку до армії — може, хоч там стане людиною...»

Але захоплення поступово змінилося скорботою-прозрін-ням, відвертим осудом сваволі, жорстокості. Багато чого виявилось парадною декорацією, за якою були незугарні реалії будбатів, «дівчина», хабарництво, небойові втрати. Про культуру стосунків годі й говорити.

Армія потребує нагальних докорінних реформ, а тим часом військові керівники застійних часів намагаються все ще тримати її поза критикою, звинувачують засоби масової інформації, неформальні об'єднання у загостренні обставов-ки навколо її проблем.

Усе це, як невикричаний біль із тяжкої рани, покликано минулого літа солдатських матерів України на екстрений форум у Запоріжжі.

У Покровській православній церкві міста відбулася панахида по загиблих воїнах. І моторошно було на душі. І слюзи туманили очі. Бо одна справа — чути про кількість солдатських смертей, інша — бачити горе тих, на чью долю прийшовся той самий процент безглузких втрат.

Понад двісті учасників з дванадцяти областей звернулися до парламенту республіки з проханням прийняти рішення про негайне повернення синів-солдатів на рідну землю. Ось кілька витягів із пристрасних виступів на форумі, котрий по суті спричинився до громадського руху за прийняття постанови, остаточний варіант якої сформулювали згодом депутати на вимогу голодуючих студентів.

Людмила Трухманова, голова Запорізького комітету солдатських матерів:

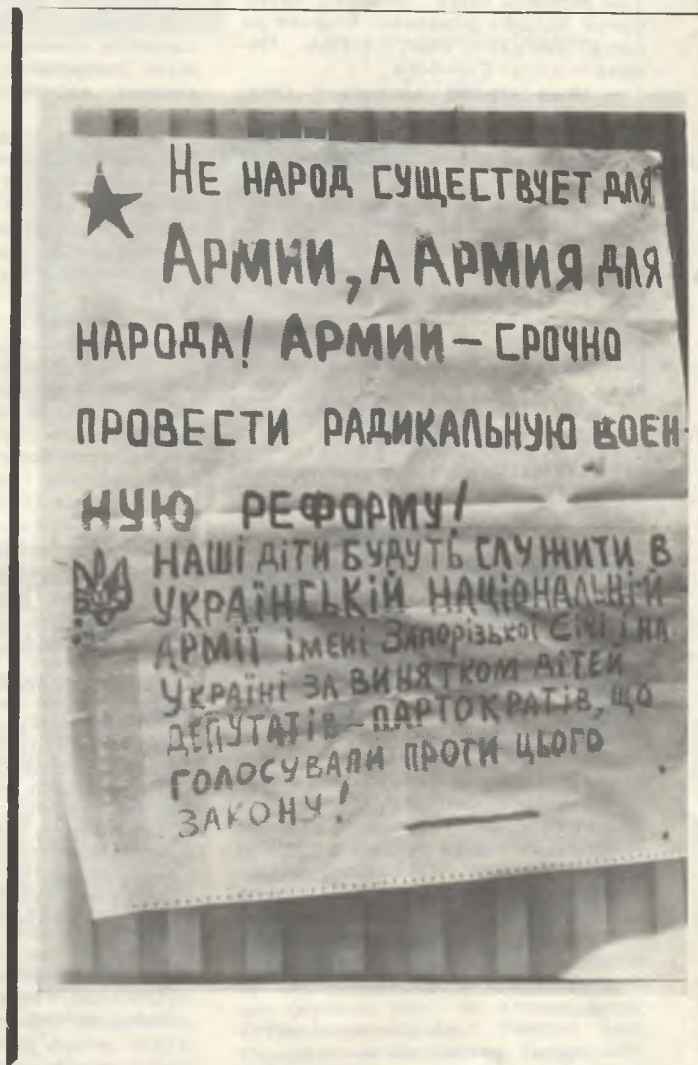
— Чекати більше не можна. Жінки, ставайте стіною. Чоловіки зайняті політикою. Доля дітей — у руках матерів.

Я болгарка, а у болгар завжди вважалося за честь ростити сина. І гордою була матір, коли син — солдат. Але ніякого задоволення сьогодні від цього ми не відчуваємо.

Що очікує матір, яка втратила єдиного сина, — будинок престарілих? У Запоріжжі був випадок, коли жінка померла за місяць від туги після загибелі сина в армії.

Людмила Дуда, Тернопіль:

— Щоб захистити синів і себе, треба вибороти свободу.

Свободу від центру. Споконвіку українська армія — а це і запорозькі козаки, і січові стрільці, і воїни УПА — була захисницею, а не агресором. А наших синів роблять окупан-тами, посилаючи в «гарячі точки» для придушення демокра-тичних сил.

Московщина закабалила нас, відібравши мову, релігію, звичаї, примусила стати на коліна. Бо тільки раби могли віддати синів на смерть.

Матері Тернопільщини — за відродження української армії. За наймане і професіональне військо. За повернення дітей на Україну.

Дай, Боже, волю Україні та її народові!
Любов Луганова, Бердянськ:

— Мій син служить у Вірменії. Нещодавно він надіслав листа: «Мамо, відсвяткував свій день народження. Грошей у мене не було зовсім, тож хлопці зібрали, скільки у кого було — по 10, 20 копійок, купили тістечок...» Як це читати

матері, котра відправила завчасно грошовий переказ і посилку синові до дня народження?

Зінаїда Сугак, Дніпропетровська область:

— Я сама виховувала сина. З останніх сил тяглася... Забрали його служити в Казахстан. А він утік з частини. Били, дуже знущалися з нього.

Міліція розшукує його. Судити хочуть. А за що? Адже рятує своє життя. Хай дезертир, але живий...

Олена Шевцова, Київ:

— Будбат — це та ж трудова колонія. Треба ліквідувати такі підрозділи. Армія не повинна бути дармовою робочою силою.

Лідія Балагура, Запоріжжя:

— Я вважаю, що уряд держави винен у смертях наших синів. З його відома посилали військові з'єднання у Тбілісі,

— Борімося за українську армію. Хай служать діти в нашій республіці! Вони не повинні бути окупантами.

У нас під час весняного призову сорок шість юнаків обманним шляхом забрали на службу в Азербайджан. Хто буде відповідати за брехню — уряд чи армія?

Марія Ткач, Ужгород:

— Мого сина убили за півроку до звільнення. Його закатували п'яні прапорщики, офіцери-садисти з патрульної команди. Відбили все, що могли, а потім оббрехали... У Благовіщенську це було.

Я обійшла всі можливі інстанції, побувала у редакціях багатьох газет, включаючи «Красную звезду», але всюди ухилилися від публікації про благовіщенську трагедію, зв'язчу розправу над моїм сином.

Боріться за своїх живих синів, матері!

1986...
...1990
15 ТЫСЯЧ
ПОГИБШИХ!

Карабах, Азербайджан, Вірменію, Прибалтику. Він не має морального права керувати нами. Я — за відставку уряду.

Ми повинні боротися за створення своєї, української, армії, нехай наші сини служать у ній.

Людмила Чорнобай, Херсон:

— Мій син очікує призову до армії. Але я не хочу відправляти його на бойню. Нехай він служить, а не гине. Допоможіть мені! У мене нема нічого дорожчого за сина. Я не хочу його втратити!

Людмила Врюкова, Запоріжжя:

— Моєму хлопчику було вісімнадцять років, коли його не стало. Прийшло повідомлення, що помер від хвороби серця на ґрунті наркоманії.

А він навіть не курив. Сильний, загартований змалечку. Пізніше я дізналася: двобічне запалення легенів. Заганяли на кросі...

Євгенія Парфань, Івано-Франківськ:

ВІД АВТОРА. Невдовзі, у вересні, на Установчому з'їзді було проголошено створення республіканської організації солдатських матерів. Очолила її та ж Л. Трухманова.

— Ми не проти армії, ми проти армійського безглуздя, — заявили на з'їзді матері.

Таким жінкам сподіватися на поміч не доводиться. От і об'єднуються в комітети солдатських матерів України, аби захистити своїх синів. Від кого! Від свого уряду і своєї ж таки держави.

Господи, допоможи нам вижити у цьому нещасті. І збережи дітей наших для продовження роду.

м. Запоріжжя.